

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **K. P., a.s.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenej JUDr. S. P., advokátkou so sídlom v B., proti žalovanej **Ing. M. Ď.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. S. J., advokátom so sídlom v B., **o zaplatenie 52,48 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18 C 147/2005, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2013 sp. zn. 6 Co 333/2013, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2013 sp. zn. 6 Co 333/2013 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa v konaní domáhala, aby súd zaviazal žalovanú zaplatiť jej 1 581 Sk s príslušenstvom z dôvodu, že ich poisťný vzťah založený poisťnou zmluvou č. X. zanikol 1. novembra 2002 [§ 9 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase vzniku poisťnej udalosti (ďalej len „zákon“)]. Uvedená suma predstavuje poisťné do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom poistenie zodpovednosti zaniklo (§ 11 ods. 7 zákona).

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 22. septembra 2005 č.k. 18 C 147/2005-36 žalobe v plnom rozsahu vyhovel a žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania.

Krajský súd v Bratislave odvolanie žalovanej proti uvedenému rozsudku súdu prvého stupňa odmietol uznesením z 31. mája 2013 sp. zn. 6 Co 333/2013 ako oneskorene podané (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.). V odôvodnení uznesenia uviedol, že napadnutý rozsudok bol žalovanej doručený 13. októbra 2008, odvolacia lehota začala plynúť 14. októbra 2008 a uplynula 28. októbra 2008 (utorok). Žalovaná podala odvolanie osobne na súde prvého stupňa 26. novembra 2012, teda oneskorene. Odvolací súd k tomu dodal, že za deň doručenia odvolaním napadnutého rozsudku nemôže byť považovaný 14. november 2012 (kedy ho žalovaná odovzdala svojmu vtedajšiemu právnenému zástupcovi).

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Uviedla, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že odvolací súd odmietol jej odvolanie ako oneskorene podané, i keď neboli dané procesné predpoklady pre tento postup. K namietanej procesnej vade viedol nesprávny postup, v rámci ktorého jej súd prvého stupňa v rozpore so zákonom ustanovil opatrovníka, ktorému potom doručoval napadnutý rozsudok. Doručenie rozsudku takto ustanovenému opatrovníkovi nemohlo mať právne účinky doručenia rozsudku žalovanej. Vzhľadom na to, že v jej prípade ani nezačala plynúť odvolacia lehota, nemohlo byť jej odvolanie podané oneskorene. Z týchto dôvodov žiadala napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podala účastníčka zastúpená v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.; uznesenie o odmietnutí odvolania v nich uvedené nie je. Dovolanie žalovanej preto v zmysle § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania žalovanej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak v konaní došlo k niektorej zo závažných procesných väd taxatívne vymenovaných v ustanovení § 237 O.s.p. Povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či nedošlo k týmto vadám, vyplýva z § 242 ods. 1 O.s.p. Podľa ustanovenia § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (vid' napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998).

Dovolateľka procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

V dovolaní sa namieta, že súdy odňali žalovanej možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. Dovolateľka konkretizuje, že súd prvého stupňa jej ustanovil opatrovníka v rozpore so zákonom a odvolací súd odmietol jej odvolanie, i keď nebolo podané oneskorene.

Podľa § 204 ods. 1 O.s.p. sa odvolanie podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Podľa § 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p. súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané oneskorene.

Podľa § 29 ods. 2 O.s.p. platí, že pokiaľ neurobí iné opatrenia, môže súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ktorému sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine alebo ak je doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý je postihnutý duševnou poruchou alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať. Citované ustanovenie upravuje osobitný inštitút zastúpenia na základe rozhodnutia súdu. Podľa tohto ustanovenia môže súd ustanoviť opatrovníka iba pre účely konania (ad hoc) ak zistí niektorý z dôvodov uvedených v § 29 ods. 2 O.s.p. Podstatou tejto právnej úpravy nie je uľahčiť (zjednodušiť) súdu procesný postup, ale to, aby súdom ustanovený opatrovník hájil záujmy neprítomného účastníka (viď tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 26/2011). Neustanovenie opatrovníka v situácii, v ktorej mu ustanovený mal byť, ale rovnako aj ustanovenie opatrovníka vtedy, keď neboli preukázané dôvody pre jeho ustanovenie, má závažné procesnoprávne dôsledky z hľadiska ochrany procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania. Judikatúra dospela k záveru, že súd má pred ustanovením opatrovníka žalovaným z dôvodu ich neznámeho pobytu vyčerpať všetky možnosti zistenia, či ich pobyt je skutočne neznámy (V 30/1974). Ustanoveniu opatrovníka účastníkovi (§ 29 ods. 2 O.s.p.), ktorého pobyt nie je známy, musí predchádzať prešetrenie toho, či sú dané všetky podmienky pre takýto postup a či nie je namieste iné opatrenie (R 21/1971, R 66/1996).

V danom prípade súdy nepostupovali dôsledne podľa vyššie uvedených ustanovení.

Súd prvého stupňa vydal najskôr platobný rozkaz, ktorý sa ale vrátil ako nedoručený žalovanej s poznámkou poštového doručovateľa, že adresát je na adrese „B.“ neznámy. Súd prvého stupňa preto platobný rozkaz zrušil. Miesto pobytu žalovanej zisťoval dopytom na Register obyvateľov Slovenskej republiky, ktorý 17. decembra 2004 (č.l. 12 spisu) a tiež 13. júna 2005 (č.l. 21 spisu) potvrdil správnosť uvedenej adresy žalovanej. Identickú adresu oznámila súdu aj Sociálna poisťovňa 15. júna 2005 (č.l. 22 spisu). Súd prvého stupňa sa potom pokúsil doručiť žalobu na uvedenú adresu 23. júna 2005, zásielka sa ale opätovne vrátila ako nedoručená vzhľadom na to, že adresát je v mieste doručenia neznámy (č.l. 26 spisu). Obdobne sa – ako nedoručená – vrátila zásielka adresovaná odporkyni na adresu obchodnej spoločnosti P., s.r.o. (č.l. 26 spisu). Okresný súd Bratislava I následne uznesením z 27. júna 2005 č.k. 18 C 147/2005-29 ustanovil žalovanej opatrovníčku v osobe

zamestnankyne tohto súdu (§ 29 O.s.p.). S takto ustanovenou opatrovníčkou potom konal; tejto opatrovníčke bol 19. októbra 2005 doručený rozsudok súdu prvého stupňa.

Žalovaná 13. októbra 2008 nahliadla do spisu a požiadala o vyhotovenie fotokópií listín založených do spisu. V zmysle záznamu o nahliadnutí do spisu (č.l. 42 spisu) jej pri tom bola vydaná aj fotokópia rozsudku súdu prvého stupňa. Žalovaná neskôr udelila plnú moc Ing. P. Ď. (č.l. 45 spisu), ktorý nahliadol do spisu 14. novembra 2012; na jeho žiadosť mu pri tom bol vydaný rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 22. septembra 2005 č.k. 18 C 147/2005-36. Žalovaná podaním z 24. novembra 2012 (č.l. 50 spisu) požiadala súd prvého stupňa o doručenie žaloby s odôvodnením, že sa na adrese „B.“ nepretržite zdržiava a údaje na doručenkách vyznačené poštovým doručovateľom o tom, že je v mieste doručovania neznáma, nezodpovedajú skutočnosti; výslovne tiež uviedla, že zároveň podáva odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Rozhodovacia prax najvyššieho súdu už dávnejšie dospela k záveru, že ak súd namiesto s účastníkom konania koná s opatrovníkom, ktorého ustanovil účastníkovi, hoci neboli splnené podmienky pre také procesné opatrenie v zmysle § 29 ods. 2 O.s.p., odníme účastníkovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (vid' rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 27/2001). Judikatúra najvyššieho súdu za prípad odňatia možnosti konať pred súdom považuje tiež postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie) hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (vid' napríklad R 23/1994 a R 4/2003, rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 14/1996, ako aj ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001).

V preskúmvanej veci súd prvého stupňa napriek tomu, že mu Register obyvateľov Slovenskej republiky (ale tiež Sociálna poisťovňa) opakovane potvrdil, že žalovaná má pobyt hlásený na adrese „B.“, vychádzal iba z opačnej informácie na vrátenej doručenke bez toho, aby dostatočným spôsobom overoval správnosť tohto údaju vyznačeného poštovým doručovateľom, resp. bez toho, aby sa pokúsil doručiť písomnosť žalobkyni inak. Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa pred ustanovením opatrovníka žalovanej podľa § 29 ods. 2 O.s.p. nevykonal náležité šetrenie, je namieste záver, že v danom prípade neboli splnené procesné

predpoklady pre postup podľa tohto ustanovenia. Pokiaľ súd napriek tomu v ďalšom konal nie so žalovanou, ale s jej opatrovníčkou, odňal žalovanej možnosť pred súdom konať.

Odvolačí súd pri posudzovaní včasnosti podania odvolania vychádzal z toho, že žalovaná nahliadla 13. októbra 2008 do spisu „a toho istého dňa jej bola odovzdaná fotokópia spisu vrátane napadnutého rozsudku“ (č.l. 42 spisu). Z toho vyvodil, že v uvedený deň jej bol riadne doručený prvostupňový rozsudok. Najvyšší súd už ale dávnejšie dospel k názoru, že prevzatie fotokópie rozhodnutia účastníkom konania alebo jeho zástupcom pri nazeraní do súdneho spisu (§ 44 ods. 1 O.s.p.) nemá právne účinky doručenia rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 45 a nasl. O.s.p. (viď R 64/2013). Len riadne a predpisom zodpovedajúce doručenie rozhodnutia vyvolá dôsledok, že odvolacia lehota začne plynúť osobe, ktorej sa doručuje; nie je preto podstatné, či táto osoba sa inak (než na základe riadneho doručenia) oboznámila s obsahom rozhodnutia (porovnaj k tomu aj R 19/1968, ako aj Števček, Ficová a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár, Praha 2009, str. 605).

Doručenie prvostupňového rozhodnutia opatrovníčke, ktorá bola žalovanej ustanovená v rozpore s § 29 ods. 2 O.s.p., nemalo právne účinky riadneho doručenia. Účinky doručenia malo až prevzatie tohto rozhodnutia zástupcom žalovanej 14. novembra 2012. Odvolanie, ktoré podala žalovaná 26. novembra 2012 (č.l. 50 spisu), bolo preto podané pred uplynutím odvolacej lehoty (§ 204 ods. 1 O.s.p.). Tým, že odvolací súd napriek tomu jej odvolanie odmietol, odňal jej možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pokiaľ žalovaná tvrdí, že k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. došlo tiež (údajnou) nepreskúmateľnosťou dovolaním napadnutého uznesenia, najvyšší súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu považuje nepreskúmateľnosť nie za vadu konania v zmysle § 237 O.s.p., ale za tzv. inú vadu konania, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj tiež III. ÚS 551/2012).

Vzhľadom na to, že odvolací súd odmietol odvolanie žalovanej v procesnej situácii, v ktorej neboli pre tento postup dané procesné predpoklady, najvyšší súd zrušil jeho rozhodnutie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom konaní rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods.1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 7. októbra 2015

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková